

Jätehuollon investointiohjelma 2023-2032 (AK)

Hallitus 20.05.2022 § 59
398/06.060.600.6007/2022

Esittelijä Valmistelijat	Toimitusjohtaja Tommi Fred Jätehuollon toimialajohtaja Petri Kouvo, puh. 09 1561 2280, Talousjohtaja Minna Haapala puh. 050 451 0030, Rakennuttamispäällikkö Juha Lipsanen puh. 040 551 1032 ja Projektipäällikkö Kirsi Karhu, puh. 040 751 3414
Tausta	<p>HSY:n jätehuollon investointiohjelma on osa jätehuollon investointien suunnittelujärjestelmää. Suunnittelujärjestelmä sisältää jätehuollon investointistrategian ja jätehuollon investointiohjelman.</p> <p>Jätehuollon investointiohjelma sisältää jätehuollon suunnitellut investoinnit vuosille 2023–2032. Investointiohjelma on kahden vuoden välein laadittava suunnitelma. Edellinen investointiohjelma laadittiin vuosille 2021–2030.</p> <p>Investointiohjelman 2023–2032 laadinnan pohjana ovat olleet jätehuollon investointistrategia, HSY:n strategia 2030 ja vuosina 2021 ja 2022 laaditut jätehuollon investointitarpeiden kartoitukset. Investointiohjelman valmistelun yhteydessä on laadittu talousmalli, jossa tarkastellaan investointien taloudelliset edellytykset.</p>

Jätehuollon investointiohjelma 2023–2032

Investointiohjelman rakenne perustuu edellisten vuosien tapaan korirakenteeseen, jossa investoinnit on jaettu kolmeen pääkokonaisuuteen ja 14 koriin. Pääkokonaisuudet ovat aluepalvelulähtöiset investoinnit, käsittelypalvelulähtöiset investoinnit ja muut investoinnit. Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat lisäksi kahteen pääkokonaisuuteen, jotka ovat ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen kehittäminen.

Kullekin investointikorille on laadittu investointistrategiaan perustuvat päämäärä ja palvelutaso sekä suunnitelmakauden toimenpiteet. Ne ovat olleet lähtökohtina investointiohjelman muodostamisessa. Päämäärä kuvaa pitkän aikavälin tavoitetta, johon pyritään. Palvelutaso kuvaa tavoitteita, joita päämäärän saavuttaminen vaatii.

Investointiohjelman hankkeiden vaikuttavuutta on arvioitu tavoitteiden toteutumisen perusteella.

Seuraavassa on kuvattu investointien kokonaisuudet.

Aluepalvelulähtöiset investoinnit

Aluepalvelulähtöiset investoinnit toteutetaan HSY:n asiakasrajapinnassa ja ne liittyvät Sortti-asematoimintaan, toimipisteiden palvelukykyyn ja turvallisuuteen, yhteistyöhön Kierrätyskeskuksen kanssa sekä vaarallisten jätteiden huoltoon. Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät ensisijaisesti asiakaslähtöisten palveluiden parantamiseen. Lisäksi ne edistävät kiertotalouden keskiössä toimimista. Investoinnit kohdennetaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita.

Sortti-asetat ja aluekeräys

Osakokonaisuus sisältää korit: 1) Sorttiasemien rakentaminen, 2) Aluepalvelujen täydennystyöt ja 3) Aluepalvelujen kalustohankinnat.

Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat yhden uuden Sortti-aseman, kahden Sortti-pienaseman toteuttaminen ja kiinteistöjen korjaus-

ja kunnossapitotyöt. Sortti-asemien ja aluekeräyksen investoinnit ohjelmakaudelle 2023–2032 ovat 30,9 Me.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit sisältävät jätteen käsittelyyn ja jalostamiseen sekä välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyviä hankkeita. Hankkeet sisältävät sekä ylläpitoinvestointeja että kapasiteetin lisäämiseen ja ympäristönäkökohtiin perustuvia investointeja. Ne tähtäävät erityisesti ympäristövaikutusten hallintaan ja kiertotalouden edistämiseen, mutta tukevat myös HSY:n tavoitetta olla pito- ja vetovoiman työnantaja.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit jakaantuvat kahteen pääkokonaisuuteen: ympäristövaikutusten hallinta sekä alueiden ja toimintojen kehittäminen.

Ympäristövaikutusten hallinta

Ympäristövaikutusten hallinnan pääkokonaisuus jakaantuu kolmeen koriin: 4) Kaatopaikkakaasun keräys ja hyödyntäminen, 5) Vesien keräys ja johtaminen sekä 6) Viimeistelyrakenteet. Suunnitelmakauden merkittävimpiä hankkeita ovat ympäristölupien edellyttämät vanhan kaatopaikan jälkihoitoon ja pinnan viimeistelyyn liittyvät investoinnit sekä kenttävesien tasauskapasiteetin lisäämiseen sään ääri-ilmiöissä liittyvät investoinnit. Ympäristövaikutusten hallinnan investoinnit ohjelmakaudelle 2023–2032 ovat 13,4 Me.

Alueiden ja toimintojen kehittäminen

Alueiden ja toimintojen kehittämisen pääkokonaisuus jakaantuu viiteen koriin: 7) Biojätteen käsittely ja hyödyntäminen, 8) Ämmäsuon laajennusalue, 9) Infran kehittäminen ja ylläpitäminen, 10) Käsittelypalvelujen koneet ja laitteet sekä 11) Energia- ja materiaalihokkuusinvestoinnit. Merkittävimmät investoinnit liittyvät biojätteen käsittelyyn, jätevoimalan tuhkan käsittelyyn ja loppusijoittamiseen sekä jätteiden käsittelykenttiin. Alueiden ja toimintojen kehittämisen investoinnit ohjelmakaudelle 2023–2032 ovat 62,0 Me.

Muut investoinnit

Muut investoinnit sisältävät kiinteistökohtaiseen jätteenkeräykseen liittyviä kuljetuspalvelulähtöisiä investointeja ja muita jätehuollon toimintaa tukevia investointeja. Investoinneilla tähdätään pääasiassa asiakaskokemuksen parantamiseen sekä ympäristövastuulliseen toimintaan.

Muut toimintaa tukevat investoinnit

Muiden investointien pääkokonaisuus sisältää korit: 12) Jätteenkuljetuksen keräyskalusto, 13) Maahankinnat ja 14) Muut investoinnit. Merkittävimpiä investointeja ovat jäteastiahankinnat, jätehuollon operatiiviset tietojärjestelmät ja Sortti-asemaverkoston sekä kiertotalouden hankkeita tukevat maahankinnat. Investointeja kohdistuu lisäksi Seutulan kiinteistöjen kehittämiseen kiertotalouden tarpeisiin. Muut toimintaa tukevat investoinnit ohjelmakaudella 2023–2032 ovat 23,4 Me.

Kokonaisinvestoinnit ohjelmakaudella 2023–2032

Suunnitelmakauden 2023–2032 kokonaisinvestoinnit ovat 129,7 Me (edellinen investointiohjelma 182,1 Me). Investointien suunniteltua kokonaistasoa on pienennetty siten merkittävästi edellisen investointiohjelman tasosta. Investointien suunnitellut muutokset kohdistuvat lähinnä vuosille 2024–2027. Investointiohjelmasta 2023–2032 on poistettu mm. täyden mittakaavan lietteen pyrolyysilaitos, tuulivoimala ja poistotekstiilikäsittelyyn liittyviä investointeja.

Vuosittaiset suunnitellut investoinnit ovat yhteensä:

Vuosi	Yhteensä (Me)	Edellinen investointiohjelma (Me)
2023	22,9	23,7
2024	19,8	27,9
2025	15,2	20,3
2026	10,4	19,0
2027	12,9	16,9
2028	11,0	8,7
2029	11,6	9,2
2030	9,0	9,4
2031	9,2	-
2032	7,8	-

Investointiohjelman toimeenpano, seuranta ja raportointi

Investointiohjelma on talous- ja toimintasuunnitelman (TTS) valmistelun perusta. Hankkeiden toteuttamispäätökset tehdään tarkemman suunnittelun perusteella ja hankkeista laaditaan tarvittavat hankesuunnitelmat. Investoinneista tehdään erilliset hankintapäätökset. Talous- ja toimintasuunnitelman toteutumista ja siten myös investointiohjelman toteutumista seurataan ja siitä raportoidaan säännöllisesti osavuosikatsausten ja sisäisen raportoinnin yhteydessä.

Investointiohjelmaehdotus 2023–2032 on esitetty korikohtaisesti liitteessä.

Taloussmalli

Investointiohjelman laatimisen yhteydessä on investointitarpeita tarkasteltu jätehuollon talouden näkökulmasta. Suunnittelukauden alkupuoliskolla investointitarve on suuri, mikä lisää tarvetta kasvattaa tulo-rahoitusta alkuvuosina taksakorotuksilla. Kauden jälkipuoliskolla investointitaso laskee merkittävästi, jolloin taksakorotuksia ei tarvittane.

Taloussmallinnuksessa on arvioitu toiminnan volyymin kehittyminen ja siihen perustuen tulojen ja käyttömenojen ennusteet. Suoritevolyymien muutosennuste perustuu pääosin toiminta-alueen asukasluvun arvioituun kehitykseen. Asukasmäärän ennustetaan kasvavan 2022–2028 noin 1 % vuosittain ja 2029 alkaen kasvun ennustetaan hidastuvan hieman alle 1 %:iin vuosittain. Käyttömenoissa on oletettu volyyminmuutosten lisäksi yleisen kustannustason muutoksen mukainen kasvu. Lähivuosien inflaatiokehitys on laskettu Suomen Pankin joulukuun 2021 ennusteen mukaan (3 % vuonna 2023 ja 2 % vuonna 2024). Vuodesta 2025 eteenpäin oletetaan inflaation pysyttelevän kahdessa prosentissa.

Jätehuollon velkaantumisen ennustetaan taittuvan vuonna 2025. Omavaraisuuden ennakoitaan laskevan nykytasosta (41.5 % vuoden 2021 tilinpäätöksessä) vajaalla viidellä prosenttiyksiköllä tasoon 36.6 % vuoteen 2024 mennessä. Tulorahoitusta kasvattamalla pystytään omavaraisuus säilyttämään kohtuullisen hyvänä strategiakauden alkupuolen investointimenoista huolimatta. Kauden loppupuoliskolla omavaraisuus alkaa nopeasti kohota edellyttäen, että investointitaso putoaa ohjelman mukaisesti. Taloussmallissa investointiohjelman 2023–2032 mukaisiin investointeihin on laskettu mukaan inflaatio.

Taloussmallitarkastelu osoittaa investointien rahoittamisen vaativan taksakorotuksia, jotka sisältävät inflaatiovaikutuksen koko tarkastelujaksolla ja lisäksi 1,5 % reaalisia korotuksia vuosina 2023–2027. Tämän jälkeen ei reaalisia korotuksia tarvittane investointiohjelmakauden aikana.

Jätehuollon talousmalli on esitetty liitteessä.

Lausuntojen pyytäminen jäsenkunnilta

Perussopimuksen mukaisesti kuntayhtymä pyytää tästä investointiohjelmasta lausunnot jäsenkunnilta ennen sen hyväksymistä. Hallitukselle esitetään, että nyt tarkistettu jätehuollon investointiohjelma 2023–2032 viedään lausunnoille jäsenkuntiin toiminta- ja taloussuunnitelman 2023–2025 yhteydessä.

Päätösehdotus (TF)

Hallitus päättää

- a. hyväksyä liitteen mukaisen investointiohjelman 2023–2032 vuosittain erikseen vahvistettavan toiminta- ja taloussuunnitelman laatimisen perustaksi,
- b. todeta, että investointiohjelma 2023-2032 viedään lausunnoille jäsenkuntiin toiminta- ja taloussuunnitelman 2023-2025 yhteydessä,
- c. todeta, että lausuntokierroksen jälkeen investointiohjelmaa 2023–2032 sopeutetaan mahdollisesti tarkistettavien kaupunkien investointiohjelmien ja toimintaympäristön muutoksien perusteella ja
- d. merkitä tiedoksi liitteen mukaisen talousmallin.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.